

Èeäiäð çìàìíèõ ³ ìà'ÿòíèõ äàò

Àaòò Ìeáíá Ìííàðáíeí
29.ääe.2016

ÈEÄIÄÐ ÇÌÀÌÍÈÕ ²
ÌÀ'ËÓÍÈÕ ÄÀÓ Ó ÄÄÈÓÇ² ÌÑÄ²ÒÈ
ÒÀ ÌÄÄÄÌÄ²×ÌÍ ÍÄÓÈÈ – 2017 Ð²È ÄÈÇÌÄ×Ì² ÄÄÒÈ
ÐÍÈÓ –

2017 ð. ìà'íeíðáí Ìðàçeäáíòì Óeðàçìe ðíeì Óeðàçìíñeìç ðááíeðò³ç 1917–1921 ðíe³ä. –

2017 ð. ìà'íeíðáí Ìðàçeäáíòì Óeðàçìe ðíeì Ëíííç à Óeðàçìí³. *** –

2013 – 2022 ðð. ìà'íeíðáí Äáíäðáeúíð Äñàíáeäòð ÌÍÍ (2012) Äññòeðò³÷ÿì çáeèæáíÿ èóeüòòð. –

2008 – 2017 ðð. ìà'íeíðáí Äáíäðáeúíð Äñàíáeäòð ÌÍÍ (2007) äðóàeì Äññòeðò³÷ÿì Ìðááí³çàò³ç Ìá'áíáíeð Ìáò³e ç áíðòüáe çà e³èá³äàò³ð á³áíñò³. –

2017 ð. ìà'íeíðáí Äáíäðáeúíð Äñàíáeäòð ÌÍÍ (2015) Ì³æíäðíáíeì ðíeì ñòàeíáí óòðeçìó á ³ìððáñàð ðíçáeòeò. Óüíáí ðíeò

á³äçìá÷à³òüñÿ: –

980 ðíe³ä á³á çàñíòááíÿ á³áe³òáeè Ñíò³eñüeíáí ñíáíðò (á³áe³òáeè Ëðíñeäàà Ìòäðíáí, 1037), ìððòìç á³áííç á³áe³òáeè á Èeçìáññe³e ðòñ³. –

435 ðíe³ä á³á çàñíòááíÿ (1582) Äððóáóðçüeíáí óí³áðñeòáòò (Äáááðñüeèe óí³áðñeòáòò ³áí³ ðe³ÿ Ìáññeèe³áíá), ìáííá ç Ìáeñòáð³ðeò óí³áðñeòáò³á Ì³á÷÷eíe. Ìá ðí÷àðeò ÓÓ ñò. á óí³áðñeòáò³ á³ÿeà Äððóáóðçüeà øeíeà – ìáíðÿì

áèñíáðeíáíáeúííáí áíñe³áæáíÿ ìeñeáíÿ. Ðíáíòe øeíeè áíeíeíeè Ìá äáððáeüò-íñeòíeíá³ð òà ðíðòááíÿ òáíð³ç Ìáñòáíáe. –

390 ðíe³ä á³á àeòíáò (1627) ìððíáí äðóeíááíáí òeòíá÷íáí ñeíáíeèà óeðàçìíñeìç ìáe, àeäàðíç ìà'ÿòeè ñòàðíeðàçìíñeìç eáñeñeíáðàò³ç – «Èáeñeéí ñeíáíáíðíñeèe ³ ³áí òíeèíááí³», óeèäááíáí áeäàòíeì ó÷áíeì, ìáòì, äðááððí, äðóeäðáí Ìáíáð Äáðeíáíð. –

385 ðíe³ä á³á çàñíòááíÿ (1632) Èeáí-Ìíæeÿíñüeìç eíeáá³ç (øeÿòì Ìá'áíáíÿ áðàòñüeìç øeíeè Èeçìáññeíáí áðàòñòáà ³ áóòíáíç øeíeè Èeáí-Ìá÷áðñüeìç eäáðe) – ìððíáí àeúíáí Ìáá÷eúíáí çáeèááò Ìá òáðeòíð³ç Óeðàçìe. Ç 1701 ð. –

Èeáí-Ìíæeÿíñüeà àeäááí³ÿ, ç 1819 ð. ì 1918 ð. – Èeçìáññeà áóòíáíá àeäááí³ÿ, ç 1992 ð. – Ìá³íáeúíeè óí³áðñeòáòò «Èeáí-Ìíæeÿíñüeà àeäááí³ÿ». –

380 ðíe³ä á³á àeòíáò (1637) «Äáíááe³ÿ Ó÷eòáeúíáí», àeäðóeíááíáí á äðóeäð³ Èeáí-Ìá÷áðñüeìç eäáðe á ìððáeèáá³ óeðàçìíñeìç ìáíð ç àeíðááeáíÿíe ³ áñòóíeì ñeíáí Ìáððá Ìíæeè. –

295 ðíe³ä á³á çàñíòááíÿ (1722) Óäðe³áññeíáí eíeáá³òíó – äðóáíç Ì³ñeÿ Èeáí-Ìíæeÿíñüeìç àeäááí³ç øeíeè ç ìáíeì eóðñí Ìáóe äeÿ áñ³ò ááðñòá Ìáñáeáíÿ. –

255 ðíe³ä á³á àeòíáò (1762, Ìáðeæ) ñíò³áeúíí-Ìáááíá³÷íáí òðáeòáòò «Áí³eü, ááí Ìðí àeòíááíÿ» Æ.-Æ. ðòñíí, çà ÿeè àeòíááíÿ ìíeèeáíí ðíðòááòe Ìáeò eðááe, ÿe³ Ìáðòü çí³eòe ñóñí³eüñòáí. –

180 ðíe³ä á³á àeòíáò (1837, Áóááíáðò) àeüíáíáòò «ðòñáeèà Áí³ñòðíááÿ» – ìððíç eíeèe óeðàçìíñeìç ìáíð á Äáeè÷eí³, àeäáíç «ðòñüeìç òð³eòáð». Á àeüíáíáñ³ áí³áí óeðàçìíñeè, ñáðáññe³ Ìáðíáí é Ìáðÿáíá³ Ì³ñí³, ááá³eèe, òáíðe Ì. Øáðeááe÷à, Ë. Áíeíááòüeíáí, ². Äááeèááe÷à òà ³í. –

180 ðíe³ä á³á á³áeðeòòÿ (1837) Óð³áð³òì Óðáááeáí ó Ì. Áeáíeáíáóðç³ (Ì³á÷÷eíá) ìððíáí àeòÿ÷íáí çáeèááò Ì³á Ìáçáíð «Çáeèáá äeÿ ðíçáeòeòò òáíð÷íáí ñííóeáíÿ á³ÿeúíñò³ ó á³òáe ³ Ì³áe³òe³á» (ó 1840 ð. ìððáeíáíááí Ìá «Äeòÿ÷eè ñáá»). Ìá ñííá³ Ìðáeòeèe óüíáí çáeèááò Ìáááíá ðíçðíáeà ñáíð ñeñòáíó áíøe³eúíáí àeòíááíÿ, ùí ìðeðeèeáñÿ çáíáí ó ð³çíeò eðàçìáò. –

175 ðíe³ä á³á àeòíáò (1842, Óäðe³á) ìððíáí ìáíáí áeááíÿ ìáíe ². Ì. Èíðeÿðááññeíáí «Áíçáá». –

160 ðíe³ä á³á àeòíáò (1857, Èüá³á) Ìáòíáe÷íáí ìíñáíeèà ç Ìáááíá³eèe äeÿ á÷eòáe³á Ìáðíáíeð øe³e «Ìáðíáíáÿ Ìáááíá³ÿ á Ìíeüçò ò÷eèeü ³ ó÷eòáeèe ñáeüññeèò», Ì³ááíóíáeáíáí Ì. Áóòíáe÷áí. –

160 ðíe³ä á³á àeòíáò (1857, Ñáíeò-Ìáðáðáóððá) òáíð³á Ì. Èóe³ðá «×íðíá ðááá. Óðí³eà 1663 ðíeò», «Äáíáòeèeà» – Ìáí³ç ç ìððó 155 ðíe³ä á³á àeòíáò (1862) Ìáááíá³÷íáí æòðíáeò «Ëñíáÿ ìíeÿíá», ÿeèe àeäááá

È. Ì. Óíeñóíe, ðíçáeèáð÷e Ìá eíáí ñòð³íeàð òáíð³ð á³eúíáí àeòíááíÿ òà äðóeòð÷e ñáíç Ìðáò³ «Ì Ìáòíáò Ìáó÷áíeÿ äðáíòá», «Ëñííñeÿíñeáÿ øeíeà...», «Ì Ìáðíáí Ìáðáçíáíeè», «Ìðíáeò òñòðíeñòáá Ìáðíáíóò ò÷eèeü» òà ³í. –

155 ðíe³ä á³á àeòíáò (1862, Ñáíeò-Ìáðáðáóððá) òáíð³á Ò. Á. Øáá÷áíeà «Ìáðááíáÿ», «Óäðáíáá Ì³÷», «Óííeÿ». –

155 θίέ³α ά³α çαníóááíý (1862) Ó. Ά. Άέ-άáñúείρ Óαδέ³áñúέίç æ³ί-ίç íá³εúίç øέίέ - íáííá ç óáíóδ³á íñá³òè áíðíñέèò á Óέδáç í³ (³ñíóááèà áí 1919 ð.). -

145 θίέ³α ά³α ά³áèðéòòý (1872) íáðøéò Óðáááè³áñúέèò éóðñ³á ó íáòáðáóðç³ - ñíáð³áèúίέò éóðñ³á áèý í³ááíðíáèè áèοίááòáè³á áèòý-èò ñááè³á òà ñ³íáè çà ñèñòáίρ í³áòúέίáí íááááíáá Óð³áð³òá Óðáááèý (1782-1852). -

135 θίέ³α ά³α áèοίáò (1882-1907) ³ñòíðèèί-áòίíáðáð³-ííáí òà è³òáðáòòðίí-òóáíæúίíáí æóðíáèò «Έèáñèàý ñòáðéíá», íáçááίíáí Ì. Άðóøááñúέèí ñíðááæúίίρ áíòèèííáá³òρ óéðáç íçíááñòá. -

135 θίέ³α ά³α çαníóááíý (1882) Έèçáñúέίáí óíááðèñòáá áðáíòíñ³ - áíáðíá³εúίίç áðííááñúέίç íðááíçáò³ç, ñòáíðááίç ç íáòίρ íðèðáíý áðáíòíñ³ òà íðíááááíý éóèúòòðίí-íñá³òíúç ðíáíòè ñáðáá íáñáèáíý, á³áèðéòòý ííáèò øé³è, á³áè³íòáè, íðááíçáò³ç ííáèò éóðñ³á áèý á-èòáè³á. Í-íèèá íðááíçáò³ρ èèçáñúέèé áóááðíáòíð Ñ. Áóáèí-Έááèíáè-, á ç ááðáçíý 1897 ð. - á³áííèé íááááíá Á. Íáóíáíéí. Óíááðèñòáí íðèíèèííáí ñáí³ ³ñíóááíý á 1908 ð. -

135 θίέ³α ά³α çαníóááíý Έèçáñúέίáí óíááðèñòáá ñíðèýíý íí-àòéíá³è íñá³ò³ (1882-1918 ðð., áí 1901 ð. á³áííá í³á íáçáίρ «Έíñ³ñý íáðíáíèò -èòáíú»), íðááíçíááííáí á-èòáèýíè èèçáñúέèò á³íáç³é ³ íðíðáñíðáíè Έèçáñúέίáí óíááðíñèòáòò òá ííè³òáðí³-ííáí ³ñòèòòòò. Áí óíááðèñòáá áòíáèè èí³ñ³ç: íáðíáíèò -èòáíú, á³áè³íòáè-íá, íáá-áèúίέò ííñáíèè³á, áèáááíè-á, áíñííááð-á. Í-íèρááá óíááðèñòáí Ì. Άèáñ³á. -

125 θίέ³α ά³α çαníóááíý (1892) Íáóéíáíáí óíááðèñòáá ³íáí³ Ó.Ά. Øáá-áíéá (ÍÓØ) ó Èúáíá³, ýèá íá³áíáèí íáóéíáèé ³ éóèúòòðíí-íðíñá³òíèòúèèéé ðóó á Óέðáç í³ ³ ñòáèíí óéðáç íçíáá-èí óáíóðíí íáò³ç. Άðóéíááíèí íðááííí ÍÓØ ó Èúáíá³ ³ çá èíðáííí ñòáè «Çáíèñèéé Íáóéíáíáí óíááðèñòáá ³íáí³ Øáá-áíéá» (ÇÍÓØ). Í³ñèý Άðóáíç ñá³òíáíç á³éíè á³ýèúí³ñòú ÍÓØ íðíáíáæóááèáñý á á³áðáò³ç, á ó Èúáíá³ ííáèèáñý á æíáòí³ 1989 ð. -

120 θίέ³α ά³α çαníóááíý Έèçáñúέίáí íááááíá³-ííáí óíááðèñòáá áçá³ίίç áííííáè (1897-1905), áí ýéíáí áòíáèèéé á³áá³èè øé³εúίíáí áèοίááíý, ñ³íáéííáí áèοίááíý, èí³ñ³ç ç íðááíçáò³ç áèòý-èò òá íáòúèèèò -èòáíú, íáòáð³áèúίίç áííííáè á-èòáèýí. Í-íèρááá óíááðèñòáí ¹. Ííéáí. -

115 θίέ³α ά³α íí-àòéò á³ýèúίíñ³ (1902) Íááááíá³-ííáí íóçáρ (ñòáíðáíéé ó 1901 ð.) íðè Óíðááè³ίí Έèçáñúέίáí íáá-áèúίíáí íèðóáó, á ñòðóéòòð³ ýéíáí á³ýèá ñíáð³áèúίá íááááíá³-íá á³áè³íòáèá. Íáñòóííèèí íóçáρ ñòáá Íááááíá³-íèéé íóçáè ³íáí³ óáñáðááè-á Íèáèñ³ý, á³áèðéòòèé ó æíáò³ 1912 ð. (íéí³ Έèçáñúέèé áóáèííé ó-èòáèý). -

110 θίέ³α ά³α ά³áèðéòòý (1907) ó Δèí³ Íáð³òρ Íííðáñíð³ áèòý-íáí áíðè³εúίíáí çáèèááó í³á íáçáίρ «Áóáèííé áèòéíè», ó ðíáíó³ ýéíáí áèòéáíó ó-áñòú áðáèé ááòúèè. Íáèáíéíáí³øè çááááíýí çáèèááó áóéí çáááçíá-áíý á³εúίíáí é ³íáèá³áòáèúίíáí áèοίááíý òá ðíçáèòèò íðááíá³ -òóò³á áèòéíè. Ñèñòáíá áèοίááíý Íáð³ç Íííðáñíð³ çááίρááèá áèçíáíý á ááááòúíò èðáç íáò ñá³òó. -

110 θίέ³α ά³α çαníóááíý Έèçáñúέίáí óíááðèñòáá íáðíáíèò áèòý-èò ñááè³á (1907-1917), áíéíáíρ ýéíáí áóéá íááááíá-íðíñá³òéòáèú Í. Èóááíáòú. Óíááðèñòáí á³áèðéèí -íðèðè áèòý-³ ñááèè, øéíèò íýíú-òðáááè³-íé, íáááçéí «Áíðè³εúίá áèοίááíý», ááá íðèòòéèè áèý á³òáé, áèááááèí æóðíáè «Áíðè³εúίá áíñíèòáíéá». -

100 θίέ³α ά³α ά³áèðéòòý (1917) íáðñíáí óéðáç íñúέίáí áèòý-íáí áóáèíéò á Έè³á³ áèý á³òáè ç Άáèè-éíè, ýè³ áòðáòèèéé ááòúè³á í³á -áñ Íáðñíç ñá³òíáíç á³éíè. -

100 θίέ³α ά³α çαníóááíý Óéðáç íñúέίáí óíááðèñòáá øé³εúίίç íñá³òè (1917-1920), áí ýéíáí áòíáèèéé íðááíçáò³éíéé, íááááíá³-íèéé òá ó³íáíñíáèéé á³áá³èè. Óíááðèñòáíí ðíçðíáéáíí íéáí ³áèíç òðóáíáíç øéíèè, á³áèðéòí 16 óéðáç íñúέèò øé³è, áèááíí í³áðó-íèèéé óéðáç íñúέίρ ííáíρ. Í-íèρááá óíááðèñòáí ². Ñòááíéí. -

95 θίέ³α ά³α áèοίáò (1922) úí³ñý-ííáí íáóéíáí-íááááíá³-ííáí æóðíáèò «Íóòú íðíñááúáíéý» (Óáðé³á), úí áèáááááñý óéðáç íñúέίρ òá ðíñ³éñúέίρ ííááíè (ç 1926 - «Øéýò íñá³òè», ç 1931 ð. - «Έííóí³ñòè-íá íñá³òá», ç 1945 ð. - «Δááýíñúèá øéíèá», ç 1991 - «Δ³áíá øéíèá»). -

90 θίέ³α ά³α çαníóááíý (1927) áèòý-íç òðóáíáíç èííóíè ³íáí³ Ó. Ά. Άçáðæéíñúέίáí - íáá-áèúίí-áèοίáííáí çáèèááó, ñòáíðáííáí á ñáèèú³ Ííáèé Óáðé³á (íáðááí³ñòý Óáðéíáá), ó ýéííò íáá-áíý í³áíóááèí³ý ç íðíáóèèáííρ íðáóáρ. Íðíòýáí 1927-1935 ðð. èííóίρ éáðóááá Á.Ñ. Íáèáðáíéí. -

20 θίέ³α ά³α áèοίáò (1997) íááááíá³-ííç ááçáòè - òèæíááèèá «Íñá³òá Óéðáç íè». (Çá áèáááíý) «Έáèáíááð çíáíáíèò ³ íáí³ýòíèò ááò ó ááèòç³ íñá³òè ³ íááááíá³-ííç íáóéè íá 2017 ð³è / Íáíí Óéðáç íè, Ááðæ. íáóé.-íáá. á-èá Óéðáç íè ³. Á. Í. Ñíóííèèíúέίáí ; [óííðýá.: Ñòðáèáíðíáñúèá È. ²., Øíéíóíáá Í.¹. ; íáóé. ðáá. Άáðáç³áñúèá È. Á.]. - Έèçá, 2016. - 147 ñ.).

